

บทที่ 5

ผลการให้บริการข่าวสารการเกษตรผ่านสื่อโทรทัศน

"โทรทัศน" เป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่ยังทำหน้าที่ในการให้บริการข่าวสาร และรับข่าวสารต่าง ๆ โดยเป็นสื่อกลางในการส่งผ่านสาร จากผู้ส่งไปยังผู้รับสาร ด้วยคุณสมบัติพิเศษต่าง ๆ ของสื่อชนิดนี้ จึงเป็นประโยชน์ในการเอื้ออำนวยให้การให้บริการข่าวสารของสถานีโทรทัศนได้อย่างรวดเร็ว ฉับไว และยังสามารถต่อการเปิดรับข่าวสาร ไม่ว่าจะอยู่ในบ้านหรือนอกบ้าน ถ้าหากมีเครื่องรับส่งโทรทัศนก็สามารถจะเปิดรับได้ทันที ส่วนด้านข่าวสารที่ต้องให้บริการแก่ลูกค้าหรือผู้รับสารนั้น ทางผู้ผลิตซึ่งเป็นผู้สร้างสารมวลชนจะต้องพยายามตอบสนองความต้องการแก่กลุ่มผู้รับสาร ด้วยการให้ข้อมูลข่าวสารที่มีความถูกต้อง และตรงต่อความต้องการของผู้รับสารด้วย

อย่างไรก็ตาม ในการส่งสารไปยังกลุ่มคนที่มีจำนวนมาก (mass) นั้น จึงอาจมีข้อจำกัดปลีกย่อยที่ทำให้สื่อมวลชนสามารถตอบสนองในการให้ข่าวสาร ให้ตรงกับความต้องการของคนทั้งหมดได้ค่อนข้างลำบาก ดังนั้น ในการส่งสารของผู้ส่งสารครั้งหนึ่งอาจให้สารที่เป็นประโยชน์ หรือมีคุณค่าต่อกลุ่มผู้รับสารที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของประชากร สังคม ความรู้ เศรษฐกิจ ค่านิยม ความเชื่อ เป็นต้น

สภาวะการณ์ด้านเกษตรที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามภาวะราคาของตลาดโลกหรือเปลี่ยนแปลงไปตามอุปสงค์ (demand) และอุปทาน (supply) ที่ขึ้นลงไม่แน่นอนประกอบกับปัจจัยในเรื่องของนโยบายสถานี วัตถุประสงค์รายการ การพึ่งพาประโยชน์ซึ่งกันและกันระหว่างผู้ผลิตกับแหล่งข่าว หรือระหว่างผู้ผลิตกับผู้สนับสนุนรายการ หรือแม้กระทั่งปัจจัยที่เกิดจากผู้ผลิตรายการข่าวสารการเกษตรของแต่ละสถานี ต่างก็เป็นตัวเข้ามามีบทบาทในการกำหนดเนื้อหาสาระของรายการข่าวสารการเกษตรให้เกิดความหลากหลายได้เช่นกัน

ดังนั้น รายการข่าวสารการเกษตรที่เผยแพร่ทางสื่อโทรทัศน์ที่ปรากฏอยู่นั้น จึงเป็นรายการที่ให้สาระความรู้ที่มีความหลากหลายและด้วยลักษณะของรายการที่มีความหลากหลายนี้เอง ที่ทำให้รายการข่าวสารการเกษตรที่เผยแพร่ทางสื่อโทรทัศน์นั้น เป็นรายการที่มีความเหมาะสมกับประชาชนทั่วไป มากกว่าที่จะระบุว่าเป็นรายการเพื่อกลุ่มเกษตรกรเท่านั้น

การวิเคราะห์ถึงผลการให้บริการข่าวสารการเกษตรในบทนี้ ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดเรื่องการให้บริการของวีรชัย เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ และเพื่อให้เกิดความกระจ่างชัด จึงได้ทำการวิเคราะห์และแบ่งประเภทของกลุ่มเป้าหมายรายการและประเภทเนื้อหารายการ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนด้วยกันคือ

1. การวิเคราะห์ประเภทกลุ่มเป้าหมายรายการ
2. การวิเคราะห์ประเภทเนื้อหารายการ
3. ผลจากการให้บริการข่าวสารการเกษตร

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การวิเคราะห์ประเภทกลุ่มเป้าหมายรายการ

ในการจัดรายการโทรทัศน์โดยทั่วไปแล้วนั้น ผู้จัดหรือผู้ผลิตรายการย่อมจะมีกลุ่มผู้ชมเป้าหมายหรือกลุ่มผู้รับสารไว้แล้วในเบื้องต้นของจุดเริ่มรายการ

สำหรับรายการ "ข่าวเกษตรกร" นั้น เป็นรายการที่มีคนดูทุกระดับ เพื่อดูข่าวเกษตรกร ตั้งแต่ระดับสูงจนระดับต่ำ บางคนดูเพื่อเสริมสร้างความรู้ เป็นแนวทางในการทำต่อไป แม้บางคนนั้นเป็นนักธุรกิจก็ยังคงดูรายการข่าวเกษตรกรเพราะเรามีทุกอย่าง มีทั้งภาวะราคาตลาด และเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ (เดชา พงษ์สวัสดิ์, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2535)

ส่วนรายการ "ข้าวเกษตรดินดำน้ำชุ่ม" นั้น ผลิตเพื่อกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ เกษตรกร โดยให้ความเกษตรสำคัญอันดับแรกกับเกษตรกรรายย่อยจากนั้นจึงให้ความสำคัญกับเกษตรกรขนาดกลาง เกษตรกรรายใหญ่และกลุ่มบุคคลทั่วไปที่สนใจการเกษตรตามลำดับ (จุฬารัตน์ เสรีเชษฐพงศ์, เอกสารประกอบการสัมมนา)

ในการแบ่งประเภทของกลุ่มผู้รับสารนั้น ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดของ ชาลส์ ไรท์ (Wright, 1959 : 5-8) ได้กำหนดลักษณะของผู้รับสารมวลชนว่าประกอบไปด้วยลักษณะดังนี้คือ มีจำนวนมาก แต่ละคนมีลักษณะทางสังคมที่แตกต่างกันและแต่ละคนไม่รู้จักมักคุ้นกัน เป็นการส่วนตัวนั้นคือ ผู้รับสารมวลชนต้องมีลักษณะทางสังคมแตกต่างกันและนำเอาทฤษฎีการจัดประเภททางสังคมของ Melvin L. De Fleur เนื่องจากการวิจัยของเดอ เฟลอร์ จะมุ่งให้ความสนใจไปที่ลักษณะของเนื้อหาสาร และลักษณะของผู้รับสาร โดยที่เขาใช้ลักษณะพื้นฐานบางประการของแต่ละคนที่เหมือนกัน เช่น อายุ เพศ อาชีพ รายได้ เป็นต้น ซึ่งคำว่าเหมือนกันในที่นี้ผู้วิจัยตั้งข้อสันนิษฐานว่า มีความสนใจในข่าวประเภทข่าวสารเกษตรเหมือนกันหรือเป็นกลุ่มที่มีรสนิยมเดียวกัน (Taste Segment) สำหรับตามแนวคิดเดียวกับ Lewis (1980) และ Gans ก็เช่นกันเขาแบ่งกลุ่มผู้รับสารโดยนำมาจัดแบ่งแยกบุคคลเข้าไว้เป็นกลุ่มประเภทเดียวกัน ส่วนลักษณะพื้นฐานดังกล่าวมาแล้วผู้วิจัยเลือกลักษณะพื้นฐานทาง "อาชีพ" เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ประเภทกลุ่มเป้าหมายรายการ

จากเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มเป้าหมายรายการข่าวสารการเกษตร และจากลักษณะการแบ่งประเภทกลุ่มเป้าหมาย รายการของผู้ผลิตรายการ "ข้าวเกษตรกร" และรายการ "ข้าวเกษตรดินดำน้ำชุ่ม" นั้น สามารถแบ่งแยกกลุ่มเป้าหมายรายการข่าวสารการเกษตรทางสื่อโทรทัศน์ ออกได้เป็น 2 กลุ่มหลักดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ทั้งเกษตรกร พืชไร่ พืชสวน ประมง ปศุสัตว์ และป่าไม้ เป็นกลุ่มเกษตรกรที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรทั้งที่

ผลิตเพื่อยังชีพและผลิตเพื่อการค้า ซึ่งกลุ่มเป้าหมายของรายการในกลุ่มนี้หมายถึงเกษตรกรทั่วไป

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่ได้ประกอบอาชีพทางการเกษตร แต่เป็นผู้ที่มีความสนใจในการเปิดรับข่าวสารการเกษตร ซึ่งกลุ่มนี้อาจมีส่วนเกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเกษตรกร สามารถแบ่งย่อยออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่

2.1 กลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกษตร ได้แก่

- กลุ่มบุคคลในภาครัฐบาล ได้แก่ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ในสังกัดหน่วยงาน กรม กอง กระทรวงต่าง ๆ หรือสถาบันการศึกษา ที่ต้องทำงานเกี่ยวข้องกับการเกษตร
- กลุ่มบุคคลในภาคเอกชน ได้แก่ พ่อค้า นายทุน นักธุรกิจ เจ้าของกิจการ หรือโรงงานที่มีการติดต่อทำการค้าขายหรือรับซื้อสินค้าการเกษตร จากกลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร

2.2 กลุ่มบุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มเกษตรกร แต่เป็นกลุ่มบุคคลที่มีรสนิยมชมชอบหรือมีความสนใจเกี่ยวกับรายการข่าวสารการเกษตร ทางสื่อโทรทัศน์ ซึ่งกลุ่มนี้หมายถึง ประชาชนทั่วไป

การวิเคราะห์ประเภทเนื้อหาข่าวสารการเกษตร

การศึกษาการให้บริการข่าวสารการเกษตรผ่านสื่อโทรทัศน์ ก็เป็นการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ของรายการซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมบันทึกเทปวิดีโอเนื้อหาทั้งหมด จำนวน 79 ตอน ซึ่งมีความหลากหลายในสาระสำคัญ (themes) ของแต่ละตอน ผู้วิจัยจึงได้แบ่งประเภทของเนื้อหา โดยใช้แนวคิดเหล่านี้เป็นเกณฑ์ในการแบ่ง คือ

หลักพื้นฐานทางการส่งเสริมการเกษตร 4 ประการ (ดิเรก ฤกษ์หร่าย, 2522) ซึ่งได้แก่

1. หลักการช่วยตนเองของบุคคลเป้าหมาย (self-help)
2. หลักการทำงานในรูปของกลุ่ม (working as a group)
3. หลักการเรียนรู้โดยการกระทำด้วยตนเอง (learning by doing)
4. หลักการเข้าร่วมในการทำงานด้วยความสมัครใจ (voluntary participation)

จากหลักพื้นฐานทั้ง 4 ข้อนี้ จะเห็นว่าปรัชญาของการส่งเสริมการเกษตร ก็คือ การสอนให้เกษตรกรรู้จักช่วยตนเอง ปรัชญานี้จึงนำไปสู่วิธีการปฏิบัติงานส่งเสริมที่จะไม่มีการให้ฟรี สิ่งของต่าง ๆ แก่กลุ่มเป้าหมาย แต่จะให้การศึกษาก่อนเป็นหลัก คือ สอนให้เกษตรกรได้พึ่งตัวเอง เช่น ให้ความรู้ชี้แนะวิธีการปฏิบัติ กระตุ้นให้เกษตรกรมองเห็นถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริง ซึ่งแนะนำแก้ปัญหาตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นให้กับเกษตรกรที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลง โดยการให้เกษตรกรได้ลงมือกระทำด้วยตนเองและต้องการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม

นอกจากนี้ แนวความคิดของ (Rogers, 1962) ได้ระบุถึงกระบวนการยอมรับซึ่งกล่าวถึงพฤติกรรมของเกษตรกรที่แสดงออกถึงการยอมรับนั้น สื่อมวลชนที่ทำหน้าที่ในฐานะเป็นผู้ให้การส่งเสริมแบบมวลชน จะมีความสามารถทำหน้าที่ในขั้นตอนแรกเท่านั้น นั่นคือ ขั้นต้นตัว (awareness) ซึ่งเป็นขั้นที่เกษตรกรจะรู้จักกับนวัตกรรมเป็นครั้งแรกโดยการเห็นหรือการได้ยินข่าวมาแต่ยังมีรายละเอียดไม่เพียงพอ บางสิ่งที่ได้เห็นนั้นอาจยังไม่มีมีความสำคัญต่อเขามากนัก ในขั้นนี้ จะมีการกระจายข่าวออกไปในพื้นที่ให้กว้างขวางมากที่สุด นักส่งเสริมจะใช้วิธีการที่เหมาะสมในการบอก แจ้งข่าวซึ่งเป็นความรู้หรือสิ่งใหม่ ๆ ให้เกษตรกรทราบโดยผ่านทางสื่อมวลชน ถ้าหากเกษตรกรมีความเห็นว่านวัตกรรมนี้จะมีประโยชน์ต่อเขานักส่งเสริมก็จะดำเนินการในขั้นต่อไป

ในการวิเคราะห์ประเภทเนื้อหาข่าวสารการเกษตร ทางสื่อโทรทัศน์นี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ประเภทของเนื้อหาออกเป็น 2 กลุ่ม ตามลักษณะของเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรโดยตรง กับเนื้อหาที่เป็นประโยชน์กับกลุ่มผู้รับสารที่ไม่ใช่เกษตรกรมากกว่า โดยมีขอบข่ายของสาระที่แสดงลักษณะที่แตกต่างกันดังนี้

ลักษณะเนื้อหาประเภทที่ 1 คือ ลักษณะเนื้อหา ข้อมูล ข่าวสารที่ให้สาระความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นการผลิต การจัดการในเรื่องเกี่ยวกับการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นการผลิต การจัดการ การดูแลป้องกัน การตลาด เทคโนโลยี ผลกระทบทางสังคม โดยมีสาระต่าง ๆ ที่กลุ่มเป้าหมายได้รับนั้นนอกจากจะให้ความรู้แล้วยังเป็นสาระที่เกษตรกรหรือกลุ่มผู้รับสาระได้รับประโยชน์จากสาระนั้น ๆ ตามแนวทางการส่งเสริมฯ คือ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ด้วยตนเอง ให้เกิดประโยชน์ในการประกอบอาชีพการเกษตร ภายใต้ศักยภาพ หรือขอบเขตของความสามารถ กำลังความรู้ และกำลังเงินของกลุ่มผู้รับสาร นั่นคือ สารที่ได้นั้น ผู้รับสารสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพได้ภายใต้ขอบเขตทรัพยากรและศักยภาพที่ตนเองมีอยู่

ลักษณะเนื้อหาประเภทที่ 2 คือ ลักษณะของสาระ (Theme) หรือประเด็นสำคัญของเนื้อหาข่าวสารการเกษตรที่ปรากฏออกมานั้น ส่วนใหญ่จะให้ประโยชน์แก่ผู้ชมรายการ ในลักษณะเสริมสร้างความรู้ มากกว่าการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการประกอบอาชีพที่ผู้รับสารทำอยู่ แต่ก็ยังมีสาระบางประเภท ที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพในเชิงธุรกิจการค้า การซื้อ-ขาย หรือเก็งกำไรด้านการตลาด แต่อย่างไรก็ตาม สารความรู้ที่ได้จากเนื้อหารายการ ไม่สามารถนำไปปรับปรุงด้านการผลิต การดูแลรักษาผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งสารดังกล่าวนี้ จะไม่อยู่ในแนวทางของหลักการส่งเสริมการเกษตรแต่อย่างใด

จากลักษณะประเภทของเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มเกษตรกร และกลุ่มที่มีใช้เกษตรกรนั้น ที่ผู้วิจัยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรมาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งประเภทเนื้อหาแล้วแต่เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวยังไม่สามารถครอบคลุมประชากรที่ศึกษาได้ครบถ้วน ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของผู้ส่งสารและผู้รับสารของ Schramm มาเป็นเกณฑ์โดยแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถแยกแยะสาระสำคัญที่ปรากฏในเนื้อหาข่าวสารการเกษตร โดยแบ่งสาระสำคัญออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

สาระประเภทที่ 1 สาระที่ให้ประโยชน์กับผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตร ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรทั่วไป สาระในเนื้อหาจะให้ความรู้ในเรื่องของการผลิต เทคโนโลยีชาวบ้าน การเสริมรายได้ การกำจัดและป้องกันแมลงศัตรูพืช และศัตรูสัตว์ การสรุปข่าวสำคัญเกี่ยวกับแวดวงการเกษตร การสะท้อนสภาพปัญหาเพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไข เป็นต้น ดังตัวอย่างรายการ "ข่าวเกษตรดินดำ น้ำชุ่ม" ตอน "มะพร้าวเผา นางรอง"

... เมื่อสภาพเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลง ค่าครองชีพขยับตัวสูงขึ้น อาชีพชาวนากระดูกสันหลังของชาติซึ่งเคยสร้างรายได้พอเลี้ยงครอบครัวอย่างสบาย ่ กลายเป็นอาชีพที่เสี่ยงต่อการขาดทุนสูง แทบไม่พอเลี้ยงปากเลี้ยงท้องจนต้องดิ้นรนชวนขายหาอาชีพเสริม ... คุณลุงเหรียญ เพียงสันเทียะ เป็นชาวนาเต็มขั้นที่หันมาชักชวนเพื่อนบ้านเสริมรายได้ด้วยการเผามะพร้าวขาย ตั้งแต่เมื่อ 20 ปีที่แล้ว และยังคงต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

จากตัวอย่างที่นำมาเสนอนี้เป็นการหยิบยกการทำงานเสริมรายได้ของเกษตรกรที่สาระที่ให้จึงเป็นประเด็นที่เป็นตัวอย่างในเรื่องของ การเสริมรายได้ ให้กับกลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร

สาระประเภทที่ 2 สาระที่ให้ประโยชน์กับผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเกษตรโดยตรง แต่เป็นกลุ่มบุคคลที่ประกอบอาชีพเกี่ยวข้องกับการเกษตร ได้แก่ พ่อค้าเจ้าของธุรกิจ โรงงานที่ประกอบอาชีพเกี่ยวข้องกับการเกษตร นักวิชาการ เจ้าหน้าที่ข้าราชการสังกัดในกระทรวง มหาวิทยาลัยที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการเกษตร และเกี่ยวข้องกับเกษตรกร เป็นต้น ดังนั้น เนื้อหาจะเกี่ยวกับเรื่องที่สามารถทำประโยชน์ ให้กับพ่อค้าเจ้าของธุรกิจ โรงงาน เช่น สามารถคาดเดาราคาซื้อขายสินค้าการเกษตรได้ สาระที่อาจทำให้มีผู้สนับสนุนหรือเข้าร่วม และให้ความสนใจในโครงการด้านการเกษตรกับบริษัทหรือโรงงานของตนเพิ่มขึ้น แม้แต่การเพิ่มหรือสร้างความรู้สึที่ดีหรือภาพพจน์ในเชิงบวกให้กับองค์กรดังกล่าว หรือเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ถึงความคืบหน้าหรือความสำเร็จของโครงการที่อยู่ในความรับผิดชอบในหน่วยงานที่สังกัด ได้แก่ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ งานวิจัยที่ค้นพบต่าง ๆ

ตัวอย่างจาก รายการ "ข่าวเกษตรกร" ตอน "โครงการปรับปรุงพันธุ์ไหม"

... ผลงานที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทำมาได้ เราก็ได้มีการรวบรวมไหมพันธุ์ไทยเกือบ 20 สายพันธุ์ แล้วเราพบไหมพันธุ์หนึ่ง คือพันธุ์ไทย นิมเบอร์ 14... ซึ่งตัวนี้มีเลือกพันธุ์ไทยอยู่ 7 สายพันธุ์ด้วยกัน แล้วเราก็ปรับปรุงพันธุ์มาตั้งแต่ปี 2527 ถึงปัจจุบันนี้ ก็ได้ไหมสายพันธุ์นัมเบอร์ 14 ซึ่งมีลักษณะเดิม คงพันธุ์ไทยพื้นเมืองไว้ แต่ว่าให้ผลผลิตสูงขึ้นกว่าเดิม...

จากตัวอย่างนี้ แสดงให้เห็นสาระที่มีเนื้อหาในการประชาสัมพันธ์ถึงความคืบหน้าหรือความสำเร็จของโครงการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งเป็นการบอกผลงานความคืบหน้าด้านงานวิชาการ หรืองานวิจัยของหน่วยงานราชการ

สาระประเภทที่ 3 สาระที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มผู้รับสารจะได้รับประโยชน์จากสาระสำคัญนี้อาจเป็นได้ทั้ง 2 กลุ่ม คือกลุ่มเกษตรกร และกลุ่มไม่ใช่เกษตรกร เนื่องจากว่าโครงการที่สำเร็จนั้นเป็นโครงการที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน เมื่อโครงการประสบความสำเร็จก็หมายถึง ความภูมิใจหรือหน้าที่ของเจ้าของโครงการ สำหรับตัวเกษตรกรผู้ที่เข้าร่วมโครงการนั้นก็จัดได้ว่าเป็นตัวอย่างที่ดีที่สังคมยอมรับก็อาจทำให้เกษตรกรผู้รับข่าวสารคนอื่น ๆ ให้ความสนใจและใช้เป็นแบบอย่างในการประกอบอาชีพซึ่งเนื้อหาสำคัญได้แก่ เรื่องโครงการหมู่บ้านปศุสัตว์พัฒนา ที่ได้รับรางวัลเป็นหมู่บ้านตัวอย่างด้านการปรับปรุงและพัฒนาอาชีพด้านการปศุสัตว์

ดังตัวอย่างจาก รายการ "ข่าวเกษตรกร" ตอน "หมู่บ้านปศุสัตว์พัฒนา" ที่มีสาระที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการดำเนินโครงการที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐบาล นอกจากสาระที่แสดงความภูมิใจในความสำเร็จของเจ้าของโครงการแล้ว สาระดังกล่าว ยังแสดงถึงตัวอย่างที่ดีที่เกษตรกรผู้อื่นหรือกลุ่มอื่น ๆ น่าจะให้เป็นแนวทางและนำไปปฏิบัติบ้างดังนี้

... กรมปศุสัตว์ได้จัดให้มีการประกวดหมู่บ้านปศุสัตว์พัฒนาในระดับจังหวัดตามจังหวัดต่าง ๆ เป็นประจำทุกปี โดยมีวัตถุประสงค์ให้เกษตรกรได้มีการรวมกลุ่มกัน มีความตื่นตัวในการที่จะพัฒนาระบบการเลี้ยงสัตว์มากขึ้น อีกทั้งหมู่บ้านที่ชนะการประกวดนั้นสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องระบบการเลี้ยงสัตว์ ในรูปแบบของหมู่บ้านปศุสัตว์พัฒนา

สาระประเภทที่ 4 สาระที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร โดยที่เนื้อหามีส่วนกระตุ้นให้เกิดความสนใจ เพื่อเกิดกำลังใจ ความมุ่งมั่นพยายาม และอาจเกิดพฤติกรรมลอกเลียนเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งกลุ่มผู้รับสารที่จะได้ประโยชน์จากสาระสำคัญเหล่านี้ ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร โดยตรง

ดังตัวอย่างจาก รายการ "ข่าวเกษตรดินดำ น้ำขุ่น" ตอน "พืชผัก"

... สุชาติ แก้วสวี เป็นอีกคนหนึ่งที่ต้องประสบกับภาวะสูญเสียอย่างหนัก เมื่อครั้งที่พายุไต้ฝุ่นเกย์พัดกระหน่ำลงมา คงเหลือไว้แต่ซากกาแพ่หักโค่น พร้อมกับหยาดเหงื่อแรงกายที่เจ้าของได้ทุ่มเทลงไป แต่ด้วยความมานะอดทนประกอบกับความขยันขันแข็งที่มีอยู่ ทำให้สุชาติและภรรยาตัดสินใจที่จะเริ่มต้นใหม่อีกครั้งกับการปลูกมะขามหวานเป็นพืชหลัก เพื่อทดแทนกาแพ่ที่สูญเสีย และในขณะที่รอให้มะขามหวานเติบโต สุชาติก็ได้แบ่งพื้นที่บางส่วนไว้ สำหรับปลูกพืชผักอายุสั้นต่าง ๆ เช่น แตงล้าน กะหล่ำปลี ถั่วฝักยาวและผักกาดขาว เพื่อเป็นรายได้เสริม...

สาระประเภทที่ 5 สาระที่แสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น การหาวิธีการและแนวทางเพื่อการแก้ไขปัญหามาจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งสาระประเภทนี้ทั้งสองกลุ่ม คือ เกษตรกรและไม่ใช่เกษตรกรจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน นั่นคือเนื้อหาที่บ่งบอกถึงปัญหาของเกษตรกร เมื่อได้รับการเผยแพร่เป็นข่าวสารสู่สาธารณชนก็ย่อมมีผู้รับทราบปัญหา และหน่วยงานหรือบุคคลที่รับผิดชอบต่อกลุ่มคนที่เดือดร้อน ย่อมหาแนวทางแก้ไขปัญหาคือคลาย

ไป ในทางกลับกัน ถ้าข่าวสารมีเนื้อหาที่กล่าวถึงความพยายามของหน่วยงาน จากภาค รัฐบาลที่ได้พยายามให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยหรือผู้มีความเดือดร้อน สิ่งที่หน่วยงานภาค รัฐบาลจะได้รับก็คือภาพพจน์ที่ดีหรือความรู้สึกที่ดีจากกลุ่มผู้ชมทั่วไป ซึ่งเนื้อหาเหล่านี้ได้แก่ การรายงานภาวะและราคาสินค้าการเกษตรโครงการจากภาครัฐและเอกชน ในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยความเดือดร้อนของเกษตรกร และแนวทางการแก้ไขปัญหาเรื่อง อื่น ๆ เป็นต้น

จากเทปโทรทัศน์ รายการ "ข่าวเกษตรกร" ตอน "ภาวะละหุ่ง"

... แม้ว่าละหุ่งจะเป็นพืชที่ตลาดโลกมีความต้องการสูง เพราะประเทศ ที่นำเข้าส่วนใหญ่จะเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่ไม่สามารถผลิตเมล็ดละหุ่งได้เอง หรือผลิตไม่เพียงพอกับความต้องการ ประเทศผู้ส่งออกหลายประเทศ เช่น บราซิล และอินเดีย จึงหันมาให้ความสนใจ การส่งออกในรูปของน้ำมันละหุ่ง แทน ส่วนจีนซึ่งเป็นประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่ของโลกก็มีแนวโน้มจะส่งออกเป็น น้ำมันละหุ่งแทนมากขึ้นเช่นกัน ดังนั้น ในอนาคตตลาดเมล็ดละหุ่งของโลกจึง เป็นของประเทศผู้ขาย

จากตัวอย่างดังกล่าวนี้ เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของรายการ "ข่าวเกษตรกร" ที่จะ มีช่วงของการรายงานภาวะและราคาสินค้าการเกษตร ซึ่งสาระที่น่าเสนออาจนำไปสู่การ หาวิธีทางแก้ไขหรือส่งเสริมให้มีประเทศที่มีการส่งเสริมการปลูกละหุ่งเพิ่มขึ้น

สาระประเภทที่ 6 สาระที่ให้ประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไป เป็นสาระที่ผู้วิจัยพบ ว่า จากเนื้อหารายการข่าวสารการเกษตรทั้งหมดที่ทำการศึกษา จำนวน 79 ตอน นี้ ให้ ประโยชน์ในแง่การเสริมสร้างความรู้แก่ประชาชนทั่วไป ที่เป็นกลุ่มผู้รับสารจากรายการ แม้ว่าความรู้ที่ได้นั้น ส่วนใหญ่แล้วไม่สามารถนำมาใช้ได้ในชีวิตจริง เนื่องจากว่าประชาชน เหล่านี้ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเมืองหลวง และไม่ได้ประกอบอาชีพเกี่ยวข้องกับการเกษตรโดยตรง ดังนั้น จากจำนวน 79 ตอนที่ใช้ศึกษานี้ จึงถือว่าเป็นข้อมูล ข่าวสารที่ให้สาระและ ความรู้ที่เป็นประโยชน์สำหรับประชาชนทั่วไป

ดังตัวอย่างจากรายการ "ข่าวเกษตรกร" ตอน "การใช้กากถั่วเขียวในสูตรอาหารเลี้ยงหมู" ที่ว่า

...กากถั่วเขียวที่ไร้ค่าจากโรงงานผลิตวุ้นเส้น ได้กลับมาเป็นวัตถุดิบมีค่าอีกครั้งสำหรับการเลี้ยงสุกร เพราะแท้จริงแล้ว กากถั่วเขียวตากแห้งอย่างนี้ ยังมีปริมาณโปรตีนอยู่ถึง 14% ใกล้เคียงกับปริมาณโปรตีนในรำละเอียด ที่ปกติใช้เป็นวัตถุดิบหลัก 4 ชนิด ของสูตรอาหารเลี้ยงสุกรรุ่น และสุกรขุน...

จากตัวอย่างดังกล่าวนี้ เป็นเนื้อหาประเภทงานวิจัย ที่ผู้วิจัยค้นพบการใช้กากถั่วเขียว ในสูตรอาหารเลี้ยงหมู ในกรณีที่ประชาชนทั่วไปที่สนใจเปิดรับข่าวสารการเกษตรทางสื่อโทรทัศน์ เมื่อชมรายการแล้ว สารที่ได้ก็คือ อาจเพิ่มเติมความรู้ว่า "การใช้เลี้ยงหมูได้" เป็นต้น แต่ความรู้ที่ได้นั้น ผู้รับข่าวสาร หมายถึงประชาชนทั่วไป ไม่ได้นำประโยชน์หรือสาระต่าง ๆ จากรายการมาใช้ประโยชน์เพื่อการประกอบอาชีพ หรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ ได้ นอกจากได้รับสาระเพื่อเพิ่ม "ความรู้" ให้กับตนได้เท่านั้น

จากการแบ่งประเภทเนื้อหา รายการข่าวสารการเกษตรที่เผยแพร่ทางสื่อโทรทัศน์ ที่ถูกแบ่งแยกออกตามสาระสำคัญ (Themes) ต่าง ๆ โดยแบ่งแยกออกมาจากเนื้อหารายการข่าวสารการเกษตรจำนวน 79 ตอนนี้ สามารถจำแนกออกเป็นตารางเพื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของสาระได้ดังนี้

ตารางที่ 3: จำนวนและร้อยละของประเภทเนื้อหาจำแนกตามสาระสำคัญของเนื้อหารายการ

ประเภทเนื้อหา	กลุ่มที่รับประโยชน์ จากสาระ	จำนวน (สาระ)	ร้อยละ
* <u>สาระประเภทที่ 1</u> : สาระที่ให้ความรู้ เรื่องการผลิต ดูแลรักษา การกำจัด- ป้องกันแมลงศัตรูพืช เป็นต้น	เกษตรกรทั่วไป	22	11.28
* <u>สาระประเภทที่ 2</u> : การบอกผลงาน ความคืบหน้าของกิจการรวมด้านการ เกษตร การสรุปรงานวิจัยต่างๆ เป็นต้น	พ่อค้า นักธุรกิจ นักวิชาการ อาจารย์	74	37.95
* <u>สาระประเภทที่ 3</u> : สาระที่แสดง ความสำเร็จของโครงการด้านการ เกษตร	เกษตรกรทั่วไป เจ้าของโครงการ ทั้งหมด รัฐ และเอกชน	1	0.51
* <u>สาระประเภทที่ 4</u> : สาระที่กระตุ้นให้ เกิดความพยายามพยายาม เกิดความ สนใจเพื่อการลอกเลียนแบบอย่าง	เกษตรกรทั่วไป	9	4.61
* <u>สาระประเภทที่ 5</u> : ชี้ประเด็นปัญหา ของการเกษตร และหาหนทางแก้ไข จากผู้เกี่ยวข้อง	เกษตรกร ผู้ที่เกี่ยวข้องใน ในภาครัฐบาล	10	5.13
* <u>สาระประเภทที่ 6</u> : สาระที่ให้ความรู้ ทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับการเกษตร	ประชาชนทั่วไปที่ สนใจ	79	40.52
รวม		195	100.00

จากตารางที่ 1 จำนวนสาระสำคัญของเนื้อหาข่าวสารเกษตรจากจำนวนทั้งหมด 79 ตอนให้สาระที่ให้ประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไปทั้งหมดในส่วนของการให้ความรู้ รับรู้ข่าวสาร สภาพปัญหาและความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของแวดวงการเกษตร ในขณะที่เนื้อหาของรายการข่าวสารการเกษตรนี้ให้สาระกลุ่มที่ 2 จำนวน 74 ประเด็น จากจำนวนประเด็นทั้งหมด 195 ประเด็น สำหรับกลุ่มผู้รับสารที่เป็นเกษตรกรกับได้รับสาระจากรายการเพียง 22 ประเด็น (ร้อยละ 11.28) เท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารายการข่าวสารการเกษตรที่เผยแพร่ทางสื่อโทรทัศน์ ให้สาระสำคัญที่เป็นประโยชน์กับกลุ่มผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพทางการเกษตร ได้แก่ ประชาชนทั่วไป พ่อค้า เจ้าของธุรกิจ โรงงาน ข้าราชการ เจ้าหน้าที่นักวิชาการของหน่วยงานภาครัฐบาล มากกว่าจะให้สาระที่เป็นประโยชน์แก่กลุ่มเกษตรกรเพื่อใช้ในการปรับปรุงการประกอบอาชีพด้านการเกษตรให้พัฒนาไปยิ่งขึ้น

ดังนั้น รายการข่าวสารการเกษตรที่เผยแพร่ทางสื่อโทรทัศน์ จึงเป็นรายการที่สารเหมาะกับกลุ่มประชาชนทั่วไป มากกว่าการเป็นรายการที่ถูกผลิตมาขึ้นเพื่อเป็นรายการสำหรับเกษตรกรเป็นหลัก

ผลการให้บริการข่าวสารการเกษตรผ่านสื่อโทรทัศน์

ในปัจจุบันเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร ความก้าวหน้าและเป็นหนึ่งในธุรกิจ อาจมาจากการที่ธุรกิจหนึ่งมีระบบข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพเปรียบพร้อมมากกว่าอีกธุรกิจหนึ่ง ดังนั้นในภาวะการแข่งขันในปัจจุบัน จึงไม่ใช่เพียงแต่มีทรัพยากรบุคคลที่ดีเยี่ยม มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีงบประมาณและกลยุทธ์ทางการตลาดที่ยอดเยี่ยม แต่ธุรกิจยังต้องอาศัยการมีข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์

การสื่อสารในฐานะที่เป็นสถาบันหนึ่งของสังคม ที่มีบทบาทหน้าที่ในการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารและการรับการส่งสาร โดยมีความรับผิดชอบร่วมกันในการที่จะให้บริการข้อมูลข่าวสาร ทั้งจากภายในและภายนอกสังคม หลังไหลถ่ายเทในหมู่สมาชิกด้วยความสะดวกคล่องตัว

สำหรับการให้บริการข่าวสารการเกษตรของสื่อโทรทัศน์นี้ จึงเป็นการให้บริการแก่กลุ่มผู้รับสารที่มีความสนใจในเรื่องราวของข่าวที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรไม่ว่า บุคคลผู้นั้นจะประกอบอาชีพทางการเกษตรหรือไม่ก็ตาม แต่ด้วยคุณลักษณะหรือธรรมชาติของ "ข่าวเกษตร" อาจไม่มีความจำเป็นเสมอที่จะต้องรีบเร่งเสนอข่าวแบบชนิดเร่งด่วนหรือวันต่อวัน แต่สิ่งนี้ ไม่ได้หมายความว่าข่าวเกษตรจะสามารถเก็บหรือสะสมไว้ได้ครั้งละนาน ๆ เนื่องจากธรรมชาติของการประกอบอาชีพทางการเกษตร ต้องขึ้นกับฤดูกาลและฤดูกาลผลิตนั้นจะหมุนเวียนเปลี่ยนไปตลอด ดังนั้น ในการทำข่าวการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับฤดูกาลผลิตในหน้าแล้งก็ไม่เหมาะสม หรือไม่มีคุณค่าหากนำข่าวนั้นมาเสนอในช่วงของฤดูกาลผลิตในหน้าฝน เป็นต้น

แนวคิดเรื่องการให้บริการของวีรชัย ตันติวีระ (2532: 24-28) ที่กล่าวถึงการให้บริการที่ดีนั้น หมายถึงหลักการในการจัดกิจกรรมด้านการให้และรับส่งข้อมูลข่าวสารการเกษตร ทั้งนี้ เพื่อมุ่งตอบสนองความพึงพอใจของผู้ส่งและผู้รับบริการเป็นหลัก โดยคำนึงถึงความสะดวก ความรวดเร็ว ความถูกต้องและตรงความต้องการเป็นสำคัญ

จากแนวคิดดังกล่าว สามารถนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาถึงลักษณะการให้บริการข้อมูลข่าวสารที่ดี จึงต้องประกอบด้วยคุณลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

- ความสะดวก เนื่องจากสื่อโทรทัศน์ เป็นสื่อประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่มีความสะดวกในการเปิดรับ เพียงแต่มีเครื่องรับโทรทัศน์ และไฟฟ้า หรือแม้แต่ไฟแบตเตอรี่รถยนต์ก็สามารถเปิดรับข้อมูลข่าวสารได้ ไม่ว่าจะอยู่ในบ้านหรือนอกบ้าน จากความคิดเห็นของนักวิชาการเผยแพร่ กรมส่งเสริมการเกษตร ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับโทรทัศน์ ดังนี้

...โทรทัศน์ เป็นสื่อที่ได้ผลในปัจจุบันเพราะว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ในชนบท เขามีโทรทัศน์ ไฟฟ้าส่วนใหญ่ก็เข้าถึงแล้ว ตัวเกษตรกรก็แสวงหาสิ่งเหล่านี้ พวกสื่อต่าง ๆ ที่สนองความต้องการข่าวสารได้ โทรทัศน์จึงเป็นสื่อที่เกษตรกรจะเข้าถึง ซึ่งเกษตรกรสามารถจะเห็นภาพ และวิธีการต่าง ๆ สามารถจำได้

ง่ายกว่าสื่ออื่น ๆ ในขณะที่สื่อสิ่งพิมพ์ อาจมีโอกาสดำถึงน้อยมาก สำหรับวิทยุใช้เปิดฟังเพลงเสียมากกว่า จึงคิดว่าโทรทัศน์เป็นสื่อที่ได้ผลกับเกษตรกรมากกว่า (พรรณนีย์ วิชชาชู, สัมภาษณ์, 4 มีนาคม 2535)

จากความคิดดังกล่าว เป็นมุมมองในด้านของนักวิชาการเผยแพร่ความรู้ให้แก่เกษตรกร ซึ่งมองว่าโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีความสะดวกในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารของเกษตรกร เช่นเดียวกับความคิดเห็นของผู้ผลิตรายการข่าวสารการเกษตร ดังนี้

โทรทัศน์สะดวกที่สุด คิดว่าเป็นสื่อที่น่าจะเข้ามาบีบบาทแทนสื่อวิทยุได้ ที่ผ่านมานี้วิทยุตลอด แต่ต้องรู้อย่างหนึ่งว่าตอนนี้เกษตรกรไม่ว่าจะจนแค่ไหน ก็ต้องมีโทรทัศน์ ถึงแม้ว่าบ้านจะเป็นอย่างไรก็ต้องมี และเขาสามารถเห็นได้ทั้งภาพ ทั้งเสียง มันไม่เพี้ยน ไม่ต้องคิดไปเอง (สันทนา วรรณกะลัด, สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์ 2535)

- ความถูกต้อง เนื้อหารายการข่าวสารการเกษตรที่เผยแพร่ทางสื่อโทรทัศน์นั้นมีขั้นตอนในการค้นหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งจากนิตยสาร หนังสือพิมพ์ หรือแม้แต่การสอบถามจาก "ผู้รู้" ในเรื่องต่าง ๆ ตามที่ได้นำเสนอไว้แล้วในกระบวนการผลิตข่าวสาร ดังนั้น จึงทำให้ "ข้อมูล" ที่นำมาเผยแพร่ ส่วนมากเป็นข้อมูลที่มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ

จากขั้นตอนการดำเนินการผลิตข่าวสารการเกษตรของแต่ละสถานี ทำให้ทราบว่า ผู้ผลิตหรือผู้สื่อข่าว มักอาศัยข้อมูลจากแหล่งข่าวที่มีความรู้ ความชำนาญ หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ จึงทำให้ข้อมูลที่ได้รับมาค่อนข้างมีความถูกต้อง และในวิธีการนำเสนอข้อมูลเชิงวิชาการนั้น ทางผู้ผลิตมักจะให้นักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้น ๆ เป็นผู้พูดเอง จึงทำให้คำพูดเหล่านั้นยังเพิ่มน้ำหนักของความถูกต้องและน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

... คิดว่าเกษตรกรเชื่อถือมา ตลอดเวลาที่ผ่านมาจึงจดหมายเข้ามาเยอะ แต่ไม่เคยมีใครเขียนมาบอกว่าข้อมูลไม่จริง ไม่น่าเชื่อ เพราะเราจะไปถ่ายทำที่ไหน เราจะมีเจ้าหน้าที่ประจำแต่ละท้องที่รับรองเรื่องข้อมูล ซึ่งเป็นหลักยืนยัน

จากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ตัวเราในฐานะผู้สื่อข่าว เราก็ไปเอา
ข้อมูลมาเผยแพร่ เรามีทั้งภาพ ทั้งเสียงสัมภาษณ์ เป็นการยืนยันอีกครั้งว่าข้อมูล
ถูกต้องเป็นจริง ไม่ได้เอาข้อมูลยกเมฆมาจากไหน (เดชา พงษ์สวัสดิ์, สัมภาษณ์,
17 กุมภาพันธ์ 2535)

- ความรวดเร็ว ด้วยลักษณะตามธรรมชาติของสินค้าการเกษตรกรรม ที่มี
ฤดูกาลผลิตนับตั้งแต่การเตรียมดิน การปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยว ซึ่งกระบวนการ
การต่าง ๆ นี้ต้องใช้ระยะเวลาในการผลิตค่อนข้างยาวนาน บางที่เป็นเดือน หรือบางที
อาจเป็นปี จึงทำให้ความจำเป็นที่ต้องใช้ "ความรวดเร็ว" ในการรายงานข่าว ลดน้อยลง
เมื่อเทียบกับการรายงานข่าวประจำวันโดยทั่ว ๆ ไป จึงทำให้ผู้สื่อข่าวหรือผู้ผลิตรายการ
ข่าวสารการเกษตร มีช่วงระยะเวลาพอสมควรในการจัดการกับข่าวแต่ละข่าว

จากตัวอย่างบทโทรทัศน์ ตอนบุกหรือกะบุก : พืชวันอาหาร รายการ "ข่าว
เกษตรกร" เป็นบทบรรยายที่บอกถึงลักษณะของบุก และการค้นคว้าวิจัยของกรมวิชาการซึ่ง
เป็นงานเผยแพร่ผลงานทั่ว ๆ ไปของกรมฯ ดังนั้น ทำให้ลักษณะการให้บริการข่าวสารการ
เกษตรในบางหัวข้อขาดคุณสมบัติในเรื่องของ "ความเร็ว" ไปเพราะโดยลักษณะทั่ว ๆ ไป
ของงานวิจัยมักไม่มีเหตุอะไที่ต้องมีความเร่งด่วนหรือรวดเร็วในการรายงานผล ดังตัว
อย่างที่ว่า

... เนื่องจากบุกเป็นพืชสมุนไพรที่มีคุณค่าอาหารสูงทางกรมวิชาการเกษตร
โดยหน่วยงานวิจัยพืชสมุนไพร จึงได้ทำการวิจัยเพื่อหาพันธุ์ที่มีเปอร์เซ็นต์วันมาก
เพื่อประโยชน์ในการแปรรูปโดยได้เก็บตัวอย่างจากภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ

- ตรงความต้องการ การบริการข่าวสารการเกษตรผ่านสื่อโทรทัศน์นั้น เป็น
ลักษณะการบริการข้อมูลข่าวสารที่เป็นสาระประโยชน์แก่ประชาชนทั่ว ๆ ไป เพราะความ
จริงที่ว่าบุคคลแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกันออกไปในเรื่องของความต้องการ ดังนั้น ใน
การผลิตข่าวสารการเกษตร เพื่อให้ทุกคนเกิดความพึงพอใจจึงอาจเป็นเรื่องยาก ดังนั้น

ในการให้บริการข้อมูลข่าวสารการเกษตรผ่านสื่อโทรทัศน์ ผู้ผลิตข่าวสารการเกษตรมักจะนำเสนอเรื่องราวที่ให้สาระที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ชมทั่วไป ซึ่งอาจจะตรงหรือไม่ตรงกับความต้องการของผู้ชมก็เป็นเรื่องยากที่จะสรุป ทั้งนี้ เพราะกลุ่มผู้ผลิตรายการไม่เคยมีการประเมินผลด้วยวิธีการแบบมีระบบ เพื่อวัดหรือตรวจสอบผลในเรื่องของความพึงพอใจที่แท้จริงของกลุ่มเป้าหมายรายการ

เมื่อศึกษาถึงลักษณะการให้บริการข้อมูลข่าวสารที่ดีจากเนื้อหาารายการข่าวสารการเกษตรแล้ว พบว่าในการให้บริการข่าวสารการเกษตรทางสื่อโทรทัศน์นั้นยังเป็นลักษณะการให้บริการที่ยังไม่สมบูรณ์ หรือครบถ้วนตามเกณฑ์ที่ดีในการให้บริการข้อมูลข่าวสาร

แต่อย่างไรก็ตาม ผลจากการให้บริการข่าวสารการเกษตรผ่านสื่อโทรทัศน์มีความแตกต่างตามลักษณะความสัมพันธ์และลักษณะการใช้บริการข่าวสารการเกษตรที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ให้บริการคือผู้ผลิตรายการ กับกลุ่มผู้รับบริการ ได้แก่ กลุ่มบุคคลในภาครัฐบาล กลุ่มบุคคลในภาคเอกชน กลุ่มบุคคลผู้ประกอบการเกษตร และกลุ่มบุคคลทั่วไป ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

กลุ่มแรก คือ กลุ่มข้าราชการ เจ้าหน้าที่ นักวิชาการของหน่วยงานรัฐบาล จะเป็นหน่วยงานที่ได้รับประโยชน์โดยตรง อาจเรียกได้ว่ามากที่สุด ก็อาจเป็นไปได้ หากไม่นับรวมประโยชน์ทางอ้อมที่ ประชาชนทั่วไปได้รับ ทั้งนี้ อาจเป็นผลจากความสัมพันธ์ของคน ในกลุ่มนี้ ในฐานะเป็นแหล่งข้อมูลของผู้สื่อข่าว จึงทำให้เกิดความสัมพันธ์ในลักษณะเอื้อประโยชน์เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนความช่วยเหลือกัน (bargaining)

สาระส่วนใหญ่ของรายการจึงมักเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่นักวิชาการของภาครัฐบาล โดยเฉพาะเรื่องการเผยแพร่ผลงานที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ซึ่งถ้ามองผิวเผินดูเหมือนว่า งานวิจัยนี้จะ เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร แต่หากวิเคราะห์ไปที่รายละเอียดของ

เนื้อหาแล้วจะพบว่างานวิจัยที่นำมาเผยแพร่ นั้น บางที่ยังเป็นงานที่มีลักษณะของงานวิชาการมากกว่างานที่พร้อมจะเผยแพร่สู่เกษตรกร

... ข้อมูลของผมมักใหม่และทันสมัยเพราะส่วนราชการต้องการจะโปรโมทตัวเองว่า คั้นคว้า วิจัยอะไรได้ เค้่าจะรับออก บางครั้งงานวิจัยที่ออกมายังไม่เป็นรูปของการส่งเสริมก็ออกมาแล้ว (เดชา พงษ์สวัสดิ์, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2535)

... ระยะเริ่มแรกจริง ๆ ช่อง 7 ได้มาติดต่อกับผม ซึ่งตอนนั้นผมอยู่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ เขาต้องการความร่วมมือจากกรมส่งเสริมการเกษตรในแง่ของการทำข่าวเกษตรของเขา ช่วยได้อย่างไรบ้าง และตอนนั้นก็หนังสือของกรมแจ้งไปจังหวัดต่าง ๆ ว่า ทางช่อง 7 นั้นให้ความสนใจ ถ้าจะออกไปถ่ายทำมีเรื่องราวอะไรบ้าง ก็ให้ความร่วมมือในการถ่ายทำด้วย... (อนันต์ ทุมสิน, หัวหน้ากองโสตทัศนูปกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2535)

ตัวอย่างรายการที่เผยแพร่ผลงานวิจัย มีดังนี้

... แต่ในปัจจุบัน บุคกรรมชาติลดจำนวนลงทุกปีโดยไม่ได้มีการปลูกทดแทนซึ่งถ้าปล่อยให้เป็นอย่างนี้ ในไม่ช้าบุคคุณภาพดีคงหมดไปจากประเทศไทย มหาวิทยาลัยเล็งเห็นว่าถ้าเราไม่ทำการวิจัยและพัฒนาพืชตัวนี้ขึ้นมา ในการปลูกทดแทนในอนาคตเราจะสูญเสียพันธุ์พืชที่ดีของเราไป โครงการวิจัยและพัฒนาพืชสกุล *amorphophallus* ซึ่งให้สารกูลโคแมนแนนของงานเกษตรที่สูง สถาบันวิจัยและพัฒนา แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ทำการศึกษาบุคชนิด *amorphophallus oneoghyllus* ซึ่งมีสารกูลโคแมนแนน เป็นองค์ประกอบสูงสุดมีคุณภาพเทียบเท่าบุคที่ชาวญี่ปุ่นมีประเพณีบริโภคมานานนับพันปีจนถึงปัจจุบัน เพราะถือว่าเป็นอาหารสำคัญต่อสุขภาพ... (ตอน "บุค" : พืชอาหารและสมุนไพร รายการ "ข่าวเกษตรดินดำน้ำชุ่ม")

...พันธุ์ชัชนาท 36 นี้ เป็นสายพันธุ์ที่ได้รับการจากศูนย์วิจัยพืชผักแห่ง
เอเซียเป็นพันธุ์ที่ได้รับการผสมพันธุ์ที่นั่นแล้วส่งมาคัดเลือกในบ้านเรา แล้วนำมา
ทดสอบผลผลิตจากการทดลองปรากฏว่าให้ผลผลิตโดยเฉลี่ยที่สูงกว่าถั่วเขียวพันธุ์
อื่น ๆ ก็นับว่าเป็นความหวังของเกษตรกรอีกพันธุ์หนึ่ง เพราะปลูกได้หลาย ๆ
สภาพ

ถั่วเขียวพันธุ์ชัชนาท 36 นี้ มีความต้านทานปานกลางต่อโรคในจุดสีน้ำตาล
ซึ่งอยู่ระดับเดียวกับกำแพงแสน 1 แต่อ่อนแอกว่ากำแพงแสน 2.....นอกจากนี้
ถั่วเขียวพันธุ์ชัชนาท 36 ยังมีเมล็ดขนาดใหญ่ให้ผลผลิตในดินต่างสูงกว่าพันธุ์
กำแพงแสน 1 และกำแพงแสน 2 ร้อยละ 22 และ 155 อีกด้วย

ส่วนชัชนาท 36 และกำแพงแสน 1 มีจำนวนฝักประมาณ 14 ฝักต่อต้นและ
เมล็ด 14 เมล็ด 14 เมล็ดต่อฝัก ส่วนกำแพงแสน 2 มีจำนวนฝัก 13 ฝักต่อต้น
และเมล็ด 12 เมล็ดต่อฝัก... (รายการ "ข่าวเกษตรกร" ตอน "ถั่วเขียว
พันธุ์ชัชนาท 36")

อีกตัวอย่างของงานวิจัยที่ใช้ศัพท์ในเชิงวิชาการค่อนข้างยากแก่การเข้าใจ
สำหรับผู้รับสารทั่วไป

...หน่วยเทคโนโลยีเมล็ดพันธุ์พืช ของศูนย์ปฏิบัติการวิจัยและเรือนปลูกพืช
ทดลอง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน โดยใช้เทคนิคทาง
อิเล็กทรอนิกส์ในการจำแนกสายพันธุ์พืช ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่ศึกษาการแสดง
ออกของเอ็มไซร์ที่ทำหน้าที่กระตุ้นปฏิกิริยาต่าง ๆ ในพืช ที่สัมพันธ์กับลักษณะทาง
พันธุกรรม"

ขั้นตอนการตรวจสอบ จำแนกพันธุ์พืชทำการสกัดเอ็มไซส์จากเนื้อเยื่อ
พืช ซึ่งก็อาจใช้วิธีตรวจสอบจากเมล็ดโดยตรง หรือนำเมล็ดไปเพาะให้งอกเป็น
ต้นกล้าเสียก่อน แล้วนำไปบดให้ละเอียดในโกร่งที่แช่แข็ง แล้วนำตัวอย่างที่สกัด
ได้มาแยกโดยตัวกลางที่เหมาะสมโดยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์

เมื่อนำมาย้อมสีก็จะเกิดแถบสีของเอ็มไซร์หรือโปรตีนที่เรียกว่า ไซโมแกรม
ซึ่งไซโมแกรมในแต่ละชนิดพันธุ์พืชจะแตกต่างกันไป จึงนำคุณสมบัติของสีนั้นมาแยก
พันธุ์พืช... (รายการ "ข่าวเกษตรกร" ตอน "การจำแนกสายพันธุ์พืช")

กลุ่มที่สอง คือ กลุ่มพ่อค้า เจ้าของธุรกิจ เจ้าของโรงงานที่ประกอบธุรกิจ เกี่ยวข้องกับสินค้าการเกษตรเป็นอีกกลุ่มอาชีพหนึ่งที่ได้รับประโยชน์ จากสาระสำคัญของรายการข่าวสารการเกษตรที่ให้บริการทาง สื่อโทรทัศน์ซึ่งผลประโยชน์ที่ได้รับนั้น มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มของ องค์การราชการ คือเป็นการเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันระหว่างผู้ ส่งสารในฐานะเป็นผู้ให้บริการ และกลุ่มพ่อค้า หรือเจ้าของธุรกิจ ในฐานะ ผู้สนับสนุนการให้บริการ หรือเรียกว่าผู้สนับสนุนรายการ ก็ได้ ซึ่งการสนับสนุนจะกระทำโดยการสนับสนุนด้านการเงิน ซึ่งนับ ว่า มีส่วนสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้ธุรกิจการให้บริการหรือขายบริการ ด้านข่าวสารนี้ สามารถดำเนินอยู่ได้

ดังนั้น ผลที่ผู้สนับสนุนต้องการได้รับจากการให้การสนับสนุนรายการ คือเรื่องที่จะ ช่วยเสริมสร้าง ความมั่นใจให้กับกลุ่มลูกค้า ผู้อยู่ร่วมในโครงการด้านธุรกิจ เพื่อให้กลุ่ม ลูกค้ามีความมั่นใจต่อการเข้าร่วมโครงการ นอกจากนี้ ยังมีส่วนช่วยในการส่งเสริมและ กระตุ้นให้เกษตรกรผู้สนใจอยากเข้าร่วมในโครงการนี้ด้วย ดังบทบรรยายจากรายการข่าว เกษตรดินดำน้ำชุ่ม ตอนไก่ : อารมณ์ ชุกลิ้น

...โครงการส่งเสริมการเลี้ยงไก่กระทงเป็นหนึ่งในโครงการที่กรมส่งเสริม การเกษตรร่วมมือกับบริษัทเจริญโภคภัณฑ์ ในการที่จะช่วยเหลือผู้ประสบวาทภัยจาก พายุไต้ฝุ่นเกย์ ให้สามารถมีรายได้ที่จะช่วยเหลือตนเองและครอบครัว...

...เกษตรกรอย่าตกอกตกใจมากนัก ถ้ามีน้ำเค็มเข้ามาก็ดินน้ำเค็มเข้าไป ระยะเวลาหนึ่ง อาจจะเป็นอาทิตย์หรือสองอาทิตย์ จึงค่อยจำหน่ายก็ จะไม่มีปัญหา นี้ ตลาดกุ้ง ตลาดใหญ่ที่สุดของเราคือญี่ปุ่น อเมริกา และอิตาลี เพราะฉะนั้น เกษตรกรสามารถรักษาคุณภาพโดยเฉพาะคุณภาพในการเลี้ยง การเก็บรักษาไป จนกระทั่งการส่งออกไป เราไม่มีความกังวลเรื่องตลาด...

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นนั้นนอกจากเป็นการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่แล้ว ยังส่งผลให้กับบริษัทที่เป็นผู้สนับสนุนรายการที่ต้องการสร้างความมั่นใจให้กับกลุ่มเกษตรกร

"ก็มีบ้างที่ตอนนี่ ซีพี อาจจะเน้นเรื่องกึ่งอยู่ กึ่งมีเรื่องกลิ่นโคลนในตัวกึ่ง น่าจะไปทำและอาจจะบอกสถานที่ติดต่อให้ว่าตรงไหน ๆ ที่น่าติดต่อ" (สันทนา วรณกะลัศ, ผู้สื่อข่าว, สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์ 2535)

กลุ่มที่สาม กลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ได้แก่ เกษตรกรทั่วไปซึ่งเมื่อดูจากชื่อของรายการและลักษณะของประเภทรายการเพื่อการประกอบอาชีพแล้วนั้น รายการข่าวสารการเกษตรควรที่จะเป็นรายการที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเกษตรกร และรายการนั้นควรเป็นรายการที่เกษตรกร สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพของตนได้ ดังตัวอย่าง รายการ "ข่าวเกษตรกร" ตอน "เมล็ดน้อยหน้าฆ่าเห็ดโค" ซึ่งเป็นรายการที่สอนวิธีทำยาฆ่าเห็ดโคแบบง่าย ๆ สามารถทำได้ด้วยตนเองและลงทุนต่ำ

...รศ.ดร.ณรงค์ จึงสมานญาติ ฝ่ายปฏิบัติการวิจัยและเรียนปลูกพืชทดลอง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ได้ทดลองนำเมล็ดน้อยหน้ามาสกัดด้วยสารที่มีฤทธิ์เฉียบพลัน สามารถฆ่าเห็บโคให้ตายได้ และการสกัดสารจากเมล็ดน้อยหน้านี้ เกษตรกรสามารถทำไว้ใช้เองได้ไม่ยาก...การใช้เมล็ดน้อยหน้าฆ่าเห็บโคนับว่าได้ประโยชน์และประหยัด สามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ศูนย์ปฏิบัติการวิจัยและเรียนปลูกพืชทดลอง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม รหัสไปรษณีย์ 73140

กลุ่มที่สี่ คือ ประชาชนทั่วไปที่สนใจชมรายการข่าวสารการเกษตรก็จะเป็นผู้ที่ได้รับสาระต่างจากรายการ โดยที่ประชาชนกลุ่มนี้อาจมีทั้งกลุ่มคนที่มี

ความสนใจในเนื้อหารายการจริง ๆ คือมีความตั้งใจในการเลือกเปิดรับสื่อเพื่อชมรายการ แต่อีกประเภทอาจเป็นกลุ่มที่ได้รับสาระหรือชมรายการด้วยความไม่ได้ตั้งใจนัก แต่เนื่องจากรายการนี้ถูกบรรจุอยู่ในช่วงเวลาที่ดีที่สุดคือช่วงเวลาช่วงค่ำตั้งแต่ 19.00-21.00 น. ซึ่งเป็นเวลาที่มีคนชมรายการชวามากที่สุด จึงอาจส่งผลให้จำนวนคนที่จะเปิดรับสาร และได้รับสาระจากรายการนี้มีจำนวนค่อนข้างมากกระจายตัวกันอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ประกอบกับสาระสำคัญโดยทั่วไปของเนื้อหาการรายการนั้นเป็นเรื่องที่ให้สาระความรู้กับกลุ่ม ผู้รับสารทั่วไปโดยที่กลุ่มผู้รับสารไม่จำเป็นต้องประกอบอาชีพด้านการเกษตร แต่อย่างไร

อย่างไรก็ตาม รายการข่าวสารการเกษตรก็ยังคงมีให้สาระที่ดีมีคุณค่าต่อเกษตรกรในการพัฒนาด้านอาชีพ ทั้งยังกระตุ้นและชี้แนะวิธีการเสริมสร้างรายได้ให้อีกด้วย นอกจากนี้ สื่อโทรทัศน์ยังได้ทำบทบาทหน้าที่ทางสังคมในด้านการเก็บรวบรวมและกระจายข่าวสาร ได้เป็นอย่างดีดังตัวอย่างจากรายการข่าวสารการเกษตร ในช่วงของการเตือนภัยและบอกวิธีป้องกันกำจัด แมลง-ศัตรูพืช ว่าขณะนี้ถึงฤดูกาลอะไร จะมีสัตว์หรือแมลงชนิดใดที่จะมาทำลายพืชผล พร้อมทั้งบอกวิธีการกำจัดและป้องกัน ซึ่งนับว่าเป็น ประโยชน์โดยตรงกับกลุ่มเกษตรกร

"โทรทัศน์" จึงทำหน้าที่ให้บริการข่าวสารแก่สมาชิกให้ทราบถึงภัยที่จะมาถึงเพื่อให้เกษตรกร หรือคนในสังคมเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีโอกาสรับรู้ล่วงหน้าเกี่ยวกับข่าวสารการเคลื่อนไหวของสังคม และสามารถเตรียมการแก้ไข หรือหาวิธีการป้องกันเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้เท่า ๆ กับบุคคลอื่น ซึ่งบทบาทต่าง ๆ สามารถแสดงให้เห็นถึงภาระหน้าที่ทางสังคม ที่สื่อโทรทัศน์ถ่ายทอดผ่านทางเนื้อหาการข่าวสารการเกษตร

บทบาทโครงสร้างหน้าที่ทางสังคม

บทบาทหน้าที่ในการตีความหมายและอธิบายชี้แจง (Correlation) นั่นก็เป็นอีกหน้าที่หนึ่งที่โทรทัศน์ทำหน้าที่ให้บริการแก่กลุ่มผู้รับสาร โดยทำให้สังคมเกิดการตื่นตัว

และร่วมมือกันเองไว้ไว้กับเหตุกาณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกสังคมเพื่อกระตุ้นให้สมาชิกในสังคมในที่นี้คือกลุ่มเกษตรกรกรด้วยกันหรือประชาชนทั่วไปเกิดความตื่นตัว และมีความปรารถนาที่จะนำหัวข้อ หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้ยินจากสื่อมวลชนนำมาพูดคุยเพื่อหาทางแก้ไขที่ถูกต้องหรือกระตุ้นให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้นๆหาวิธีการคลี่คลายสถานการณ์อย่างเช่นกรณีที่รัฐบาลมีนโยบายให้นำเข้าถั่วเหลืองมาจากต่างประเทศ สื่อมวลชนก็ทำหน้าที่หยิบยกประเด็นปัญหา และนำเอาความคิดเห็นต่าง ๆ จากกลุ่มเกษตรกรมาเสนอต่อสาธารณชน

"ต่อมาตราการการนำเข้าเมล็ดถั่วเหลืองนั้น ก็มีกระแสความคิดจากเกษตรกรหลายฝ่าย"

"ถ้าหากไม่กระทบกระเทือนมากเกินไป ในเรื่องราคาผมก็มีความเห็นที่ดีเพราะบางครั้ง ถ้าหากว่าในประเทศไทยอาจขาดแคลนถั่วเหลืองไม่เพียงพอต่อความต้องการของโรงงาน" (คุณคำรณ มีสวัสดิ์ อ.ศรีนคร สุโขทัย)

"ถ้าเอามา ถั่วบ้านเราจะกระทบกระเทือนมาก ราคาถั่วบ้านเราก็จะไม่ดี" (คุณสังเวียน หลีกทอง อ.สุวรรณโลก สุโขทัย)

"รัฐบาลส่งเสริมให้ชาวไร่ชาวนาของเราให้ย้ายปลูกข้าว ปลูกถั่ว แต่พอปลูกกันเยอะ ๆ ก็ให้นำเข้าจากต่างประเทศ มันก็ไม่เหมาะสม" (คุณมนัส เทียนคำ อ.บางระคำ พิษณุโลก)

"ของไทยเรานี้ก็มากอยู่แล้ว ถ้าต่างประเทศเข้ามาแล้วของไทยเราจะขายได้ อย่างไรละคะ ถ้าของต่างประเทศเข้ามาละของไทยก็จะราคาตกลง ราคาถั่วที่ควรจะได้ 7-8 บาท ก็ได้ 5 บาท เพราะของประเทศนอกจากเข้ามา แล้วเราจะทำอย่างไร ไม่เจ๊งเหรอ" (คุณจำรัส อุบลอ่อน อ.ศรีนคร สุโขทัย รายการ "ข่าวเกษตรดินดำน้ำชุ่ม" ตอน "ภาวะการขาดแคลนถั่วเหลือง")

จากบทรายการโทรทัศน์ในช่วงของสถานการณ์ราคาซื้อขายฝักไหมและเส้นไหมมีปัญหา สื่อมวลชนก็ทำหน้าที่เป็นปาก เป็นเสียง เพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้กับหน่วยงานและภาครัฐบาลที่เกี่ยวข้องรับรู้ถึงความเดือดร้อนของเกษตรกร รวมทั้งความเดือดร้อนของกลุ่มเจ้าของธุรกิจที่เกี่ยวข้องและต่อเนื่องกับผลของการเกษตร เพื่อให้วิธีการแก้ไข ดังตัวอย่างเช่น

"สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นดูเหมือนกับว่า เกษตรกรถูกปล่อยให้เผชิญปัญหาตามลำพัง หรือไม่ โปรดติดตามสถานการณ์ใหม่ในช่วงเกษตรดินดำน้าชุ่ม"

"นั่นคือ สภาพปัจจุบัน ปัญหาอยู่ตรงที่ว่าต่างฝ่ายต่างมองเห็นปัญหา ยังขาดผู้ ประสานประโยชน์ รัฐบาลน่าจะเข้ามามีบทบาทในส่วนนี้ได้หรือยัง" (ตอน "สถานการณ์ใหม่" รายการ "ข่าวเกษตรดินดำน้าชุ่ม")

"เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2534 คณะกรรมการนโยบายและแผนกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ได้ประชุมทางแก้ไขไว้ 3 ประการ"

จากบทสัมภาษณ์ คุณอนันต์ ดาโถม รองอธิบดีกรมส่งเสริมการส่งเสริมการเกษตร ประกอบรายการข่าวเกษตรดินดำน้าชุ่ม ในฐานะประธานคณะกรรมการแก้ไขปัญหาไหมครบ วงจร กล่าวว่า การแก้ไขมีแนวทางเร่งด่วนในระยะสั้น 3 ประการ คือ

- ประการที่ 1 เรื่องประกันราคารังไหมตกต่ำ ในเรื่องนี้คณะกรรมการมีมติเห็น ชอบให้เข้ามีการแทรกแซง ช่วยเหลือเกษตรกรที่ผลิตรังไหมออกมา
- ประการที่ 2 เรื่องของสัดส่วนการนำเข้าเส้นไหมจากต่างประเทศ ก็ให้มีการ ลดเปอร์เซ็นต์ลงมาก็คือให้มีการนำเข้า 1 ส่วน และรับซื้อจากใน ประเทศ 1 ส่วน
- ประการที่ 3 เรื่องลักลอบนำเข้าเส้นไหมจากประเทศเพื่อนบ้าน คณะกรรมการ ก็มีมติ ขอให้กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการคลัง กอง ศุลกากร ได้พิจารณาและสำรวจมาตรการแนวทางที่จะป้องกันการ ลักลอบนำเข้าเส้นไหมจากประเทศเพื่อนบ้าน : จากการสัมภาษณ์

"คณะกรรมการศึกษาปัญหาไหมครบวงจร ได้เสนอให้มีการรับจ่านำรังไหมอบ แห้งจากเกษตรกร โดยกำหนดให้รับซื้อรังไหมอบแห้งในราคาขั้นต่ำ กิโลกรัมละ 95 บาท โดยคิดจากต้นทุนรังไหมอบแห้ง ราคาประมาณกิโลกรัมละ 89.50 บาท

แต่เรื่องนี้ก็เป็นหลักการที่อนุมัติให้ดำเนินการได้ ซึ่งขั้นตอนการดำเนินงานต่อไป ต้องส่งต่อให้คณะกรรมการกองทุนรวม เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรพิจารณากำหนดมาตรการต่อ ไป . ซึ่งมาถึงวันนี้ก็ยังไม่มีการออกรับจ่านำรังไหมแต่อย่างไร

ส่วนเรื่องการศึกษาการลดสัดส่วนนำเข้าเส้นไหมจากต่างประเทศ แต่มาถึงวันนี้ก็ยังไม่ได้ผ่านการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีแต่อย่างใด และสำหรับกรณีการลักลอบนำเข้านั้น จากการประมาณการก็คาดว่าในปี 2534 นั้น มีการลักลอบนำเข้าไหมเถื่อนถึง 300 ตันแล้ว

ความล่าช้าที่เกิดขึ้นสาเหตุใหญ่เป็นเพราะการทำงานเป็นผู้เข้าในปัญหาอย่างถ่องแท้ กลับไม่มีอำนาจในการตัดสินใจสั่งการ ต้องผ่านพิจารณาและขั้นตอนและผู้พิจารณาซึ่งประกอบด้วยหลายหน่วยงานจากหลายกระทรวงซึ่งต่างก็มีมุมมองปัญหาต่างกัน และที่สำคัญไม่ได้มีใจอยู่ที่เกษตรกร ดังนั้น ว่ามาตรการแก้ไขจะนำมาใช้ดำเนินการได้ก็อาจสายเกินแก้ซึ่งสภาพการณ์เช่นนี้ เกิดขึ้นมาแล้วกับพืชการเกษตรหลายชนิด ข้าแล้วข้าอีก (รายการ "ข้าวเกษตรกรดินดำน้ำชุ่ม" ตอน "แนวทางแก้ไขปัญหาไหม")

บทบาทหน้าที่ในการสังเกตและติดตามเอาใจใส่เหตุการณ์ในสังคม (Surveillance of the environment) สื่อมวลชนได้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ในการนำข่าวสารหรือนโยบายต่าง ๆ ที่ทางรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐในการบอกกล่าวไปสู่เกษตรกรแล้ว สื่อมวลชนยังทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงสำคัญที่จะส่งผ่านความคิดเห็นต่าง ๆ ทั้งความทุกข์ และปัญหาที่เกษตรกรได้รับ ไปยังรัฐบาลหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องนั้น ตรงกับแนวคิดของ HAROLDD. LASSWELL ได้ศึกษาบทบาททางสังคมของสื่อมวลชนว่าถึงทำหน้าที่ในการพิทักษ์ไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมทางสังคม นั่นคือ การทำหน้าที่ในการสังเกตและติดตามเอาใจใส่เหตุการณ์ หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสังคม โดยรวบรวมและกระจายข่าวสารต่าง ๆ ที่ควรแก่การสนใจไปสู่สมาชิกในสังคม เพื่อให้ตระหนักถึงภัยอันตรายและมองเห็นโอกาสหรือลู่ทางต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม ดังตัวอย่างวิดีโอประกอบการข่าวเกษตรกรดินดำน้ำชุ่ม ตอน ตรึงราคาข้าว/นโยบายช่วยเหลือเกษตรกร ดังนี้

"คณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรได้มีนโยบายขุดกำหนดราคาสำหรับข้าวเปลือก 5% ไว้ที่ราคาเกี่ยวละ 4,000 - 4,300 บาท และข้าวเปลือก

เหนียวเหนียวละ 3,300 - 3,450 บาท นอกจากนี้ยังให้ ธกส. รับจำนำข้าวเปลือกจาก ชาวนาในสัดส่วน 90% ของราคาเป้าหมายในวงเงิน 5 พันบาทรวมทั้งหากราคา เปลือกยังต่ำกว่าราคาเป้าหมาย ก็จะทำให้กรมการค้าต่างประเทศรับซื้อข้าวเก็บเพื่อการส่งออกในวงเงิน 1,500 ล้านบาท และให้กระทรวงมหาดไทยรับซื้อจากชาวนารายย่อยที่ไม่มี ยุ่งฉางในวงเงิน 300 ล้านบาท

กระทรวงเกษตรฯ ได้วางแผนระยะยาวในการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบปัญหา ผลผลิตต่ำ โดยแผนดังกล่าวประกอบด้วย 3 มาตรการหลัก คือ

1. ปรับปริมาณการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและจัดตั้งตลาด กลางเพื่อจำหน่ายผลผลิต
2. จัดระบบตลาด ขัอดกลางสำหรับสินค้าเกษตร โดยจะเป็นการช่วยประกัน ราคาตลาด
3. พยายามกระจายข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เกษตรกรรับทราบอย่างทั่วถึง"

(รายการ "ข้าวเกษตรกรดินดำน้ำชุ่ม" ตอน "ตรึงราคาข้าว")

จากตัวอย่างรายการที่ยกมาแสดงเหล่านี้ มุ่งชี้ให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อ โทรทัศน์ ที่ทีมผู้ผลิตใช้เป็นแนวทางหนึ่งในการผลิตข่าวสารการเกษตร เพื่อเผยแพร่ต่อกลุ่ม เป้าหมาย รายการจึงเป็นคุณค่าของเนื้อหารายการที่ผู้รับสาร โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกร จะได้รับประโยชน์ค่อนข้างมากจากบทบาทหน้าที่ดังกล่าว